

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับจากรัฐไทยได้น้อมรับ “วาทกรรมการพัฒนากระแสหลัก” จากประเทศมหาอำนาจอย่างอเมริกามาในราวทศวรรษ 2500 รัฐได้พยายามรวบอำนาจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเข้าสู่ส่วนกลาง พร้อมกับเข้าควบคุมการใช้และกีดกันการเข้าถึงทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง ซึ่งโดยเนื้อแท้แล้วก็มีไข่อะไรอื่นนอกเสียจากความต้องการที่จะดักตวงหรือแปรเปลี่ยนสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติซึ่งเป็นฐานทรัพยากรเดิม ที่ชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้จัดการดูแลและใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพร่วมกันอย่างปกติสุข มาตอบสนองต่อการสร้าง “ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ” อันเป็น “มายาคติ” ที่รัฐได้สร้างขึ้นมาเพื่อทำให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นหนทางหนึ่งเดียวในการพัฒนาประเทศให้เจริญทัดเทียมอารยะประเทศในซีกโลกตะวันตก และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้หลุดพ้นจากวัฏจักรแห่งความ “โง่” “จน” “เจ็บ” ได้

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงทศวรรษ 2520 ที่รัฐได้หันเหยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศจากกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้าเข้าสู่กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกนำความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Export-led growth) ได้ส่งผลสะท้อนต่อโครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมแร่ไทยครั้งใหญ่ที่ต้องปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจอันใหม่ ซึ่งแต่เดิมทรัพยากรแร่เคยถูกกำหนดแนวทางการผลิตเพื่อการส่งออกในรูปของวัตถุดิบเป็นหลัก ได้ถูกปรับเปลี่ยนบทบาทมาเป็นแร่อุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อรองรับอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศแทน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เองที่ได้ก่อให้เกิดนโยบายการจัดการทรัพยากรแร่ธาตุและโครงการพัฒนาทั้งที่เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับกลุ่มทุนเอกชน และโครงการพัฒนาของรัฐเอง ได้เข้าไปรุกรานทรัพยากรธรรมชาติและสร้างผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง และยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจทางการเมืองในช่วงต้นทศวรรษ 2530 เป็นต้นมา ที่แหล่งผลิตของอำนาจในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติได้เกิดการสลับขั้วจากระบบราชการมาสถิตอยู่ที่รัฐสภา ซึ่งแวดล้อมไปด้วยกลุ่มนักธุรกิจการเมืองที่ผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนกันเข้ามาถือครองอำนาจในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ

ผลพวงจากการรุกรานชุมชนท้องถิ่นของรัฐและกลุ่มทุนอย่างต่อเนื่องมานับตั้งแต่รัฐได้พัฒนาประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกนำความเจริญเติบโต

ทางเศรษฐกิจ ได้ก่อให้เกิดรอยแตก รอยร้าว ภายใต้โครงสร้างอำนาจที่เหลื่อมล้ำจนปะทุเป็นความขัดแย้งในการแย่งชิงทรัพยากรดิน น้ำ ป่า และแร่ธาตุระหว่างรัฐและกลุ่มทุนกับชุมชนท้องถิ่นที่ส่งสมพอกพูน แดกแซง เป็นปัญหาในมิติต่างๆเกี่ยวพันกันจนกลายเป็นปมปัญหาที่สลับซับซ้อน พร้อมกับการปรากฏตัวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมซึ่งเป็นการกระทำร่วมของกลุ่มชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นผู้ไร้ซึ่งอำนาจ ไร้สิทธิ ไร้เสียงและมักเป็นกลุ่มคนที่ถูกกีดกันออกจากพื้นที่ทางการเมืองในกระบวนการตัดสินใจต่อการจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติรวมถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอันเป็นฐานทรัพยากรในการดำรงชีพของตนเองในทุกภูมิภาคของประเทศ ดังเห็นได้จาก กรณีขบวนการคัดค้านเหมืองถ่านหินลิกไนต์ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง กรณีขบวนการคัดค้านเหมืองถ่านหินลิกไนต์ อ.เวียงแหง จ.เชียงใหม่ กรณีขบวนการคัดค้านโครงการระเบิดหินเข้าถ้ำแรด อ.ห้วยยอด จ.ตรัง กรณีขบวนการคัดค้านโครงการโรงงานถลุงเหล็กสทวริยา อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์ และขบวนการคัดค้านโครงการเหมืองแร่โพแทช จ.อุดรธานี ฯลฯ ซึ่งขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในช่วงนี้มีความแตกต่างจากขบวนการในช่วงก่อน กล่าวคือ ไม่ใช่เป็นการเรียกร้องให้แก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนเฉพาะหน้า อย่างเช่น เรื่องค่าเช่าที่นา หรือราคาผลผลิตทางการเกษตร ฯลฯ แต่เป็นการเคลื่อนไหวในปัญหาที่ยังรากลึกลงไปในมิติของความขัดแย้งด้านทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า และ (แร่ธาตุ-ผู้เขียน) ที่สัมพันธ์อยู่กับความเปลี่ยนแปลงในด้านการใช้และเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ นับตั้งแต่ยุคของการพัฒนา (วิเชิต ทวีกุล, 2548)

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่นี้ได้มีนักวิชาการหลายท่าน เช่น ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2545); ผาสุก พงษ์ไพจิตร (2543); ประภาส ปิ่นตบแต่ง (2540) ได้เรียกขานสอดคล้องกันว่าเป็น ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในโลกที่สามหรือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมระดับรากหญ้า รวมทั้งได้อธิบายขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมระดับรากหญ้าว่าเป็นการแสวงหาเครื่องมือทางการเมืองใหม่ๆของกลุ่มผู้ไร้อภิสิทธิ์ อาทิ ชาวบ้าน ชาวเขาหรือชนกลุ่มน้อยที่อาศัยและทำกินอยู่ในเขตป่า ชาวบ้านในลุ่มน้ำต่างๆ ชาวประมงพื้นบ้านขนาดเล็ก ฯลฯ เพื่อเปิดพื้นที่ในการต่อสู้ทางการเมืองที่ไม่ได้ผ่านช่องทางของการเมืองปกติอย่างเช่น พรรคการเมืองหรือกลไกของรัฐที่ไม่เคยเว้นที่ว่างไว้กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแก่พวกเขาเหล่านั้นเลย แต่เป็นการเปิดพื้นที่ทางการเมืองโดยใช้ชุมชนท้องถิ่นเป็นฐานทัพในการต่อสู้เพื่อช่วงชิงการนำในการนิยามหรือสร้างความหมายชุดใหม่ให้กับสิ่งที่เรียกว่า “การพัฒนา” มากกว่าที่จะช่วงชิงอำนาจรัฐอย่างขบวนการเคลื่อนไหวในอดีต ด้วยการหันกลับมาชูและบรรจุ คุณค่า วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตแบบพื้นบ้านพื้นเมือง แบบท้องถิ่น ชุมชน ภูมิภาค เชื้อชาติ ฯลฯ ไว้ในวาทกรรมการพัฒนาชุดใหม่เพื่อสลายการครอบงำจากวาทกรรมการพัฒนาชุดเก่าลง ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในระดับรากหญ้าเป็นการสร้างวาทกรรมทางการเมืองและวาทกรรมการพัฒนาชุดใหม่ขึ้นมาเพื่อปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์กับรัฐใหม่และเป็นเครื่องมือไปสู่อิสรภาพจากโครงสร้างที่ครอบงำ

สำหรับโครงการพัฒนาของรัฐและกลุ่มทุนที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายการจัดการทรัพยากรแร่ธาตุภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เน้นอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกนำความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Export – led growth) ที่ยังคงสร้างปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่อย่างไม่รู้จักจบ ดังในกรณีของโครงการเหมืองแร่โพแทชจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาอยู่นี้ มีพื้นที่ตามคำขอประทานบัตรทั้งหมดประมาณ 22,437 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ทั้งในเขตเมือง เขตอุตสาหกรรม และเขตชุมชนเกษตรกรรม ของพื้นที่ 4 ตำบล ได้แก่ ต.โนนสูง ต.หนองไผ่ อ.เมือง และต.ห้วยสามพาด ต.นาม่วง อ.ประจักษ์ศิลปาคม จ.อุดรธานี ทั้งนี้กระบวนการตัดสินใจต่อโครงการฯ ได้ถูกดำเนินการอย่างปิดบังซ่อนเร้น และขาดการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในพื้นที่เขตคำขอประทานบัตรโครงการมาโดยตลอด กระทั่งในช่วงปลาย พ.ศ.2544 ได้มีองค์กรพัฒนาเอกชนเครือข่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาคอีสานได้ลงพื้นที่เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการเหมืองแร่โพแทช รวมทั้งสร้างเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชาวบ้านในชุมชนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง จนนำมาสู่การปรากฏตัวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในนามกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานี ซึ่งเป็นการกระทำร่วมของชาวบ้าน 3 จาก 4 ตำบลในเขตคำขอประทานบัตรโครงการฯ ได้แก่ ตำบลห้วยสามพาด ตำบลนาม่วง อ.ประจักษ์ศิลปาคม และตำบลโนนสูง ตำบลหนองไผ่ อ.เมือง จ.อุดรธานี เพื่อปฏิบัติการเคลื่อนไหวคัดค้าน ตรวจสอบโครงการฯ และต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนเองก่อนที่จะมีการอนุมัติโครงการฯ ที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชนซึ่งยากที่จะเยียวยาได้ด้วยเม็ดเงินในรูปของค่าชดเชย เหมือนแจกเงินที่ชาวบ้านในหลายพื้นที่ปัญหาต้องประสบเคราะห์กรรมที่ตนเองไม่ได้เป็นผู้ก่อมาก่อนหน้า

ทั้งนี้ ตลอดระยะเวลาของการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการมากกว่าหนึ่งทศวรรษ กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรธานี ได้เคลื่อนไหวตรวจสอบ เรียกร้อง และสื่อสารประเด็นปัญหาออกไปสู่สาธารณะ พร้อม ๆ กับการพัฒนาองค์การการเคลื่อนไหว สร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก ปรับเปลี่ยนคิดค้นนวัตกรรมการต่อสู้รูปแบบใหม่ๆ เพื่อตอบโต้ต่อสถานการณ์และเงื่อนไขที่แปรผันอยู่โดยตลอด รวมจนถึงการแสวงหาเครือข่ายความร่วมมือจากภายนอกเพื่อระดมทรัพยากรเข้าหนุนเสริมขบวนการเคลื่อนไหว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ทำให้กลุ่มอนุรักษ์สามารถสร้างอำนาจและอิทธิพล ในการดึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจโครงการให้ลงมาสู่เวทีปัญหาได้ และนำไปสู่การเจรจากันอย่างเสมอหน้าเท่าเทียม แม้ปัจจุบันกระบวนการผลักดันโครงการดังกล่าวจะยังไม่มีทีท่าจะยุติลงโดยง่าย แต่การเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์เท่าที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงและสร้างแรงสั่นสะเทือนในหลายมิติไม่ว่าจะเป็น ในมิติด้านองค์การการเคลื่อนไหวที่เติบโตขึ้นมาเป็นลำดับ หรือในมิติของกระบวนการตัดสินใจโครงการฯ ที่ทำให้บริษัทเหมืองแร่โพแทช ยินยอมยกเลิกรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ฉบับเดิมที่ละเมิดกฎหมายและมีข้อบกพร่องในรายงานจำนวนมาก ซึ่งถือเป็นพื้นที่ปัญหาแรก ๆ ของประเทศที่กลุ่มชาวบ้านผู้ด้อยอำนาจสามารถกดดันให้มีการยกเลิกรายงาน

EIA ได้เป็นผลสำเร็จ รวมทั้งการยินยอมของบริษัทเหมืองแร่โพแทช ในการแก้ไขสัญญาสัมปทานในส่วนที่ละเมิดต่อสัญญาที่ทำไว้ร่วมกันกับกระทรวงอุตสาหกรรม เมื่อ พ.ศ. 2527 เป็นต้น

ดังนั้น การศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม กรณีกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานีจึงมีความสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะการศึกษาเพื่อค้นหาว่าอะไรคือเงื่อนไข ที่นำมาสู่การก่อเกิดและการเติบโตของขบวนการทางสังคม ซึ่งมีชาวบ้านผู้ด้อยอำนาจ ด้อยโอกาส ในพื้นที่ทางการเมืองของระบบปกติเป็นหัวขบวนในขับเคลื่อนการต่อสู้ และการค้นหายุทธวิธีการต่อสู้แบบใดที่ชาวบ้าน ซึ่งมีพื้นที่ทางการเมืองอยู่นอกวงขอบของระบบการเมืองปกติใช้ในการเคลื่อนไหวเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการกดดันให้เกิดการเจรจาต่อรองอย่างเสมอหน้าเท่าเทียม รวมถึงสร้างแรงกดดันสะท้อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามจุดมุ่งหมายของขบวนการได้ ทั้งนี้ความจำเป็นที่จะต้องแสวงหาคำตอบจากโจทย์ในการวิจัยที่กล่าวข้างต้นนั้นก็สืบเนื่องมาจากว่า ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทแวดล้อมทางการเมืองและเศรษฐกิจนับตั้งแต่รัฐได้นำเอายุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ และการเปลี่ยนผ่านของกลุ่มผู้ถือครองอำนาจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติจากระบบราชการมาเป็นกลุ่มนักธุรกิจการเมืองมาตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 2530 ได้เกิดขึ้นอย่างมากมายและมักถูกอธิบายการเกิดขึ้นของขบวนการทางสังคมว่าเป็นผลจากปัญหาเชิงโครงสร้าง ซึ่งได้แก่ ปัญหาวิกฤตจากการพัฒนา การรุกรานเข้าแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติของรัฐและทุน หรือการเข้าทำลายทรัพยากร วิถีชีวิตชุมชนของโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ และปัญหาของประชาธิปไตยแบบตัวแทน เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยมองว่าเป็นการอธิบายในลักษณะทั่วไปจนเกินไป การแสวงหาคำตอบเพื่อทำความเข้าใจต่อเงื่อนไขเฉพาะพื้นที่ เฉพาะขบวนการต่อสู้ น่าจะทำให้เราเข้าใจต่อขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในสังคมไทยได้ลึกซึ้งขึ้น อีกทั้งยังน่าจะเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการในการนำข้อค้นพบไปศึกษาเปรียบเทียบกับขบวนการทางสังคมอื่นๆ ต่อไป รวมถึงในส่วนของภาคประชาชนเองที่กระแสประชาธิปไตยทางตรงกำลังเบ่งบานการทำความเข้าใจต่อเงื่อนไขเฉพาะพื้นที่ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปเป็นแนวทางในการรวมกลุ่มเพื่อกระทำการรวมหมู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ แม้ว่าขบวนการทางสังคมจะสามารถเกิดขึ้นมาได้แล้ว แต่ก็มิใช่ว่าทุกขบวนการจะสามารถดำรงขบวนการให้อยู่ได้อย่างยาวนานและเติบโตอย่างเข้มแข็ง ตลอดจนประสบความสำเร็จได้เหมือนกันทุกขบวนการขบวนการเสมอไป การแสวงหาแนวทางการจัดการองค์การเคลื่อนไหวให้เกิดประสิทธิภาพ และยุทธวิธีในการต่อสู้ให้ขบวนการสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายได้ จึงนับเป็นสิ่งสำคัญสำหรับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในสังคมไทย การเลือกกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานีให้เป็นกรณีศึกษาจึงน่าจะเหมาะสมในการแสดงหาคำตอบในประเด็นดังกล่าวไปข้างต้น

อนึ่ง การศึกษานี้ ผู้วิจัยจะใช้นามสมมุติแทน ชื่อหมู่บ้านในเขตพื้นที่คำขอประทานบัตร โครงการเหมืองแร่โพแทชจังหวัดอุดรธานี รวมทั้งชื่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ชื่อบุคคลผู้ให้ข้อมูล ตลอดจนชื่อบริษัทเจ้าของโครงการฯ ทั้งหมด เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบอันมีพึงปรารถนาที่จะเกิดขึ้นจากการศึกษาครั้งนี้

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาเงื่อนไขที่นำมาสู่การก่อเกิดและการเติบโตของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานี

2.2 เพื่อศึกษายุทธวิธีการเคลื่อนไหวต่อสู้ของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานี

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ น่าจะทำให้เกิดความเข้าใจต่อเงื่อนไขการก่อเกิดและการเติบโตของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ซึ่งมีชาวบ้านผู้ในชนบทเป็นผู้แสดงบทบาทในการนำมากำยขึ้น รวมถึงเกิดความเข้าใจต่อยุทธวิธีการเคลื่อนไหวต่อสู้ของชาวบ้านมากขึ้นด้วยเช่นกัน

4. ขอบเขตในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมคัดค้านโครงการเหมืองแร่โพแทชจังหวัดอุดรธานี เป็นการศึกษาเพื่อนำเสนอเกี่ยวกับเงื่อนไขการก่อเกิดและการเติบโตของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานี ตลอดจนยุทธวิธีที่กลุ่มใช้ในการต่อสู้ ทั้งนี้มีขอบเขตการศึกษาเชิงพื้นที่ คือ หมู่บ้านโคกสมบูรณ์ ตำบลห้วยสามพาด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุดรธานี และขอบเขตด้านระยะเวลาคือ การเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการเหมืองแร่โพแทชของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานี ระหว่าง พ.ศ. 2544-2553

5. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

5.1 ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม คือ การกระทำแบบรวมหมู่ (Collective Action) ของกลุ่มคนที่เกิดขึ้นจากความเห็นพร้อมร่วมกันต่อปัญหา ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขา หรือการรุกรานทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นฐานทรัพยากรในการดำรงชีพซึ่งพวกเขาเห็นว่าปัญหาเหล่านี้ต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นธรรมขึ้น

5.2 องค์การเคลื่อนไหวทางสังคม คือ องค์การที่มีลักษณะเป็นทางการอาจเป็นได้ทั้งขบวนการทางสังคมหรือฝ่ายต่อต้านขบวนการทางสังคม ซึ่งองค์การการเคลื่อนไหวมักจะมีจุดมุ่งหมายของตนเองและคอยทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนให้ขบวนการทางสังคมบรรลุจุดมุ่งหมาย

5.3 ประเพณีประติษฐ์ คือ เครื่องมืออย่างหนึ่งของสังคมมนุษย์ที่ถูกนำมาใช้ในเวทีของการต่อรองความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ภายในสังคม กล่าวคือ กลุ่มคนใน

สังคมได้เลือกที่จะหยิบเอาบางส่วนบางตอนของ วัตถุโบราณทางวัฒนธรรม อาทิ ศาสนา ความเชื่อ พิธีกรรม เรื่องเล่า ตำนาน คติชน ประวัติศาสตร์ และสัญลักษณ์ต่างๆ มาปรุงแต่ง ต่อเติม และตีความใหม่ เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการ สร้างความหมาย ต่อสู้ ต่อรอง ประนีประนอม ในการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มคนต่างๆ ภายในสังคม